

KARTA PRZEDMIOTU

Cykl kształcenia od roku akademickiego: 2022/23

I. Dane podstawowe

Nazwa przedmiotu	Dialektologia z socjolingwistyką
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Dialectology with sociolinguistics (exercises)
Kierunek studiów	filologia polska
Poziom studiów (I, II, jednolite magisterskie)	licencjackie
Forma studiów (stacjonarne, niestacjonarne)	stacjonarne
Dyscyplina	językoznawstwo
Język wykładowy	język polski

Koordinator przedmiotu/osoba odpowiedzialna	dr hab. Małgorzata Nowak-Barcińska
---	------------------------------------

Forma zajęć (<i>katalog zamknięty ze słownika</i>)	Liczba godzin	semestr	Punkty ECTS
ćwiczenia	30	V	2

Wymagania wstępne	Zaliczenie przedmiotów z zakresu językoznawstwa diachronicznego.
-------------------	--

II. Cele kształcenia dla przedmiotu

C1. – wprowadzenie wiedzy z zakresu zróżnicowania geograficznego i społecznego polszczyzny; usytuowanie gwar na tle innych odmian języka polskiego; opis poszczególnych dialektów (cechy gramatyczno-leksykalne); opis wybranych gwar środowiskowo-zawodowych.
C2. – rozwijanie umiejętności rozpoznawania polskich dialektów oraz gwar środowiskowo- - zawodowych, doskonalenie samodzielnej analizy właściwości gwarowych, odczytywania tekstów gwarowych, posługiwania się terminologią z zakresu dialektologii, a także słownikami gwarowymi i mapami.
C3. – wyrobienie świadomości na temat bogactwa odmian języka narodowego, a także dziedzictwa kulturowo-językowego oraz współkształtowania więzi w ramach wspólnoty społecznej za pomocą języka regionalnego; wyrobienie szacunku dla języka wsi i kultury ludowej.

III. Efekty uczenia się dla przedmiotu wraz z odniesieniem do efektów kierunkowych

Symbol	Opis efektu przedmiotowego	Odniesienie do efektu kierunkowego
WIEDZA		
W_01	Student ma podstawową wiedzę na temat różnicowania polszczyzny pod względem geograficznym (gwary ludowe) i społecznym (gwary środowiskowo-zawodowe).	K_W10
W_02	Student zna terminologię z zakresu dialektologii oraz umie się nią posługiwać podczas analizy tekstów gwarowych.	K_W10
W_03	Student wiąże fakty językowe z zakresu dialektologii z wiedzą o rozwoju historycznym języka polskiego.	K_W10
UMIEJĘTNOŚCI		
U_01	Student potrafi zanalizować tekst gwarowy; wskazać podstawowe cechy głównych polskich dialektów.	K_U08
U_01	Student umiejętnie korzysta ze słowników gwarowych i map.	K_U08
KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
K_01	Student łączy teoretyczną wiedzę na temat gwar ludowych i środowiskowo-socjalnych z jej praktycznym wykorzystaniem (m.in. do upamiętniania języka wsi jako dziedzictwa narodowego, do budowania lokalnych i ponadlokalnych więzi społecznych, wzmacniania tradycji, kultury i znaczenia małych ojczyzn).	K_K03

IV. Opis przedmiotu/ treści programowe

Zajęcia mają na celu zapoznanie studentów z wybranymi zagadnieniami z zakresu dialektologii i socjolingwistyki. Celem szczegółowym zajęć jest przedstawienie różnicowania językowego – geograficznego i społecznego – poszczególnych regionów Polski (Małopolski, Mazowsza, Śląska, Wielkopolski) oraz gwar środowiskowo-zawodowych na poziomie gramatycznym (fonetyka, słowotwórstwo, fleksja) i leksykalnym.

Z zakresu dialektologii na ćwiczeniach przeprowadzana jest analiza tekstów reprezentatywnych dla poszczególnych dialektów oraz gwar. Z zakresu socjolingwistyki podejmuje się m.in. zagadnienia związane z wariantywnością językową, tajnością i ekspresywnością kodu – proponuje się do omówienia języki środowisk rówieśniczych, subkultur i kręgów towarzyskich.

V. Metody realizacji i weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody dydaktyczne (lista wyboru)	Metody weryfikacji (lista wyboru)	Sposoby dokumentacji (lista wyboru)
WIEDZA			
W_01	wykład	kolokwium	kolokwium pisemne
W_02	praca pod kierunkiem, metody audio-wizualne (mapy zjawisk gwarowych, odsłuchiwanie nagrań danych)	Kolokwium	kolokwium pisemne
W_03	analiza tekstu, wykład	kolokwium	kolokwium pisemne
UMIEJĘTNOŚCI			

U_01	analiza tekstu gwarowego, ćwiczenia praktyczne	kolokwium	kolokwium pisemne
U_02	ćwiczenia praktyczne	obserwacja	karta zaliczenia
KOMPETENCJE SPOŁECZNE			
K_01	praca w grupach, praca pod kierunkiem	obserwacja	karta zaliczenia

VI. Kryteria oceny, wagi

Ocena całościowa obejmuje dwa komponenty – wynik kolokwium (2)- 80 % i aktywność na zajęciach – 20%

Kryteria oceny:

na ocenę niedostateczną (2.0) – niedostateczne opanowanie materiału; na ocenę dostateczną (3.0; 3.5) – podstawowe przyjęcie i zrozumienie przedstawianych na zajęciach zagadnień i pojęć; na ocenę dobrą (4.0; 4.5) - aktywne uczestnictwo w zajęciach wskazujące na dobre opanowanie materiału zajęć dydaktycznych; na ocenę bardzo dobrą (5.0) - bardzo dobra znajomość omawianego materiału oraz taka sama aktywność intelektualna.

Wagi:

Ocena z kolokwium według skali: 60-70% dobrych odpowiedzi – dostateczny (3.0), 71-74% dobrych odpowiedzi – dostateczny plus (3.5), 75-85 % dobrych odpowiedzi – dobry (4.0), 86-89 % dobrych odpowiedzi – dobry plus (4.5), 90-100% dobrych odpowiedzi – bardzo dobry (5.0)

VII. Obciążenie pracą studenta

Forma aktywności studenta	Liczba godzin
Liczba godzin kontaktowych z nauczycielem	30
Liczba godzin indywidualnej pracy studenta	30

VIII. Literatura

Literatura podstawowa
Dialektologia
Teksty: K. Nitsch, Wybór polskich tekstów gwarowych, wyd. II, Warszawa 1960; wybrane nowsze teksty gwarowe z „Języka Polskiego”.
Atlasy: K. Dejna, Atlas polskich innowacji dialektalnych, Warszawa-Łódź 1981; Mały atlas gwar polskich, t. I-II, oprac. K. Nitsch, t. II-XII, oprac. M. Karaś, Wrocław 1957-1970.
Podręczniki: K. Dejna, Dialekty polskie, Wrocław 1973; K. Nitsch, Dialekty języka polskiego, wyd. III,

Wrocław 1957; S. Urbańczyk, Zarys dialektologii polskiej, wyd. VII, Warszawa 1984.

Słowniki: J. Karłowicz, Słownik gwar polskich, t. I-VI, Kraków 1900-1911.

Kompendia: H. Karaś H. (red.), Gwary i dialekty polskie. Kompendium internetowe, <http://dialektologia.uw.edu.pl>

Socjolingwistyka

B. Dunaj, Dialektologia a socjolingwistyka, w: „Acta Universitatis Lodziensis, Folia Linguistica” XII, 1986, s. 15-23; S. Grabias, Język w zachowaniach społecznych, Lublin 2003; K. Handke, Socjologia języka, Warszawa 2008; T. Piekot, Język w grupie społecznej. Wprowadzenie do analizy socjolektu, Wałbrzych 2008; A. Skudrzykowa, K. Urban, Mały słownik terminów z zakresu socjolingwistyki i pragmatyki językowej, Kraków-Warszawa 2000.

Literatura uzupełniająca:

Dialektologia

S. Dubisz, M. Kosieradzki, Słownik gwary rolniczej, cz. III: Kwestionariusz do badania słownictwa gwary rolniczej, Warszawa 1991; M. Kucąła, Twoja mowa Cię zdradza. Regionalizmy i dialektyzmy języka polskiego, wyd. II, Kraków 2002; H. Kurek, Jak się mówi ma wsi, czyli kilka uwag o zanikaniu gwar (system fonetyczny), „Język Polski” LXVIII, 1988, s. 50-54; Z. Leszczyński, Sto lat dialektologii polskiej (1873-1973). Rozwój problematyki dialektologicznej w pracach Kazimierza Nitscha, „Nauka Polska” XXI, 1973, nr 2, s. 132-138; J. Wronicz J. (red.), Mały słownik gwar polskich, Kraków 2009.

Socjolingwistyka

D. Faron, My chcemy gola! Język środowiska piłkarskiego i miłośników piłki nożnej, Kraków 2018, K. Michalewski (red.) Współczesne odmiany języka narodowego, Łódź 2004; J. Senderska, Słownictwo miłośników kotów (uwagi na podstawie wypowiedzi użytkowników tzw. forów prozwierzęcych) [w:] Słownictwo specjalistyczne i specjalne w komunikacji, red. M. Jodłowiec, A. Tereszkiwicz, Kraków 2013, s. 133–142; M. Smoleń-Wawrzusiszyn, M., 2016, Socjolekty wirtualne – metody lingwistyki a komunikacja językowa w społecznościach sieciowych, [w:] Metody badań online, red. P. Siuda, Gdańsk 2016, s. 182–234, S. Wiertlewski, Noga podaje – kilka uwag o języku rowerowym. [w:] Oblicza języka. Prace ofiarowane Profesorowi Tadeuszowi Zgółce w sześćdziesięciolecie urodzin, red. K. Stroński, S. Wiertlewski, Stuttgart-Poznań 2005, s. 225–246; P. Żmigrodzki, Uwagi o języku internetowej grupy dyskusyjnej miłośników kolei, „Język Polski”, r. 86 (2006), nr 2, s. 103–115.